

PROENCAT-2050 i PLATER

APORTACIONS ESPECÍFIQUES PER AL BAIX LLOBREGAT

CECBLL, Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat

21 d'abril de 2023

Consideracions generals

El Baix Llobregat és una comarca densament poblada (833.540 habitants) en un territori relativament reduït (486 km²) fet que es tradueix en una densitat mol elevada de 1.715 hab/km², la més elevada de Catalunya després del Barcelonès.

El 48,4% de la superfície de la comarca és forestal (boscos, bosquines, matollars), el 37,5% està ocupada per sòl urbà (inclou la indústria i les infraestructures) i tan sols el 8,6% de la superfície es agrícola amb prop de la meitat de regadiu; el 5,5% restant és sense vegetació. Per a completar aquesta descripció cal dir que una part important de la comarca són muntanyes (Collserola i Garraf) de manera que tan sols el 51,4% de la superfície té pendents de menys del 20%.

Anna Hernández, directora de l'Agència Desenvolupament Econòmic de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, en la seva notícia de la comarca durant la sessió del Baix Llobregat del projecte TEiT (Transició Energètica i Territori) va posar sobre la taula el fet que la comarca del Baix Llobregat té un PIB (producte Interior Brut) que és l'11,2% del conjunt català, lleugerament per sobre de la mitja de Catalunya.

En el Baix Llobregat hi ha 122 PAE (polígons d'activitats econòmiques) repartits en 23 municipis, la segona comarca en PAEs de Catalunya després del Vallès, que acullen unes 6.600 empreses i ocupen una superfície d'un 3.000 hectàrees. La proporció més gran d'empreses són les que desenvolupen activitats metal·lúrgiques i de fabricació de productes metàl·lics, un 15%, seguides d'activitats altres, un 14%, de logística, un 13%, de serveis un 12%. La meitat d'aquestes activitats estan ubicades als polígons d'Esparraguera, el Prat de Llobregat, Sant Boi de Llobregat i Gavà.

Seguint l'argumentació presentada per Eduard Furró (Coordinador de CMES) en la mateixa sessió i partint d'unes aportacions energètiques mitjanes de 19.200 kWh per habitant i any a Catalunya, aplicades a la població del Baix Llobregat representa una captació d'energia de 16.025 GWh/any.

Segons Eduard Furró, al Baix Llobregat es podrien captar uns 800 GWh/any per a usos propis en el sector domèstic i de serveis que, malgrat que no cobreix la demanda, és un esforç important que cal fer. També es podrien captar uns 1.300 GWh/any aprofitant les 1.646 hectàrees de teulat industrial. S'hi podria afegir uns 10 GWh/any d'aprofitament tèrmic amb la gestió de la biomassa, uns altres 900 a 1000 GWh/any aprofitant les 2.600 hectàrees d'infraestructures i de sòls erms, i encara de 900 a 1.000 GWh/any si el dediquessin a energia part dels boscos de menys qualitat i del conreu agrari de secà.

Tot això suma una captació de 4.000 GWh/any d'energia renovable, tan sols 1/4 part de les necessitats de la comarca. Per tant, aquesta hipòtesi porta a estimar un dèficit de captació d'energia renovable a la comarca del Baix Llobregat de 12.000 GWh/any que es correspondria amb un dèficit d'un 13.500 hectàrees per a captació d'energia que caldria negociar amb altres territoris.

Els acords haurien de obrir un escenari de transversalització de riquesa, de descentralització d'economies productives i de creació de nous llocs de treball a les comarques aportadores. Però alhora, aquest dèficit energètic i territorial del Baix Llobregat també requereix un sobreforç, en el sentit d'extremar l'estalvi, l'eficiència, els aïllaments tèrmics, racionalitzar la mobilitat i la revisió dels processos industrials per fer-los més eficients i lliures d'emissions d'efecte hivernacle. En el costat positiu, però, cal tenir en compte que a la comarca del Baix Llobregat hi ha importants potencials d'aprofitament de sòls i sostres urbans, especialment en els polígons industrials i les infraestructures.

Propostes concretes per al Baix Llobregat

En consonància amb les potencialitats de la comarca del Baix Llobregat, es proposen les següents mesures concretes:

1. **AÏLLAMENT D'EDIFICIS.** Tot i que en la major part de la comarca les temperatures són moderades, un programa de condicionament i aïllament d'edificis pot reportar estalvis importants d'energia. Un programa d'aquest tipus també pot originar activitat i ocupació. Un aspecte on es podria innovar és en tornar a la fusta per a les portes i finestres (enlloc de l'alumini) per la capacitat de la fusta com a embornal d'emissions (enlloc d'emissor).
2. **PROMOURE CANVIS D'HÀBITS EN L'ÀMBIT QUOTIDIÀ:** especialment en l'alimentació i la mobilitat. Tendència al consum d'aliments de KM0, amb productes del Parc Agrari, un dels béns més preuats a preservar de cara al futur. O tendència a minimitzar el consum de carn a favor del de vegetals.
3. **POTENCIAR COMUNITATS ENERGÈTIQUES LOCALS.** D'àmbit de barri o de municipi segons les circumstàncies, i aollides al concepte de d'autoconsum compartit. Aquesta acció de transició energètica impulsa la participació i té importants efectes pedagògics.
4. **DISTRICTE DE CALOR SOLAR.** Reprendre l'experiència de district-heating de Molins de Rei amb calor solar. Replicar-la a altres barris.
5. **TEULADES DELS EQUIPAMENTS PÚBLICS.** La utilització de les teulades de les instal·lacions i equipaments públics, municipals i d'altres administracions, hauria de ser la primera prioritat. Caldria establir un programa a nivell de comarca amb periodificació i indicadors. L'ús de les teulades d'equipaments públics pot ser l'embrió de CEL's
6. **TEULADES INDÚSTRIA.** Existeix un gran potencial per a l'energia fotovoltaica i solar tèrmica en les teulades de les edificacions, coberts i marquesines dels polígons industrials sobre una superfície que pot ser de l'ordre de les 3.000 hectàrees. Caldria impulsar polítiques per, més enllà de la capacitat o la iniciativa dels propietaris, desplegar –ne les captacions potencials d'energia.
7. **TRANSPORT COL·LECTIU I D'ÚLTIMA MILLA.** El transport és una de les activitats que genera més emissions. Cal prioritzar i innovar en el transport col·lectiu de passatgers (carril bus, coordinació d'horaris, punts nodals per als usuaris, transport a demanda, etc.) així com l'ordenació del transport de mercaderies d'última milla (horaris, guixeres de recollida) junt amb la seva electrificació
8. **REAPROFITAMENT D'AIGÜES.** El sistema d'aigües de la comarca és molt important, presidit pel riu Llobregat, les rieres de les valls laterals i els dos aqüífers. Cal potenciar el reaprofitament d'aigües, ja iniciat, especialment davant de la tendència vers un clima més sec. La dessalació d'aigua de mar, un últim recurs, té unes conseqüències energètiques molt elevades.
9. **PARC FOTOVOLTAIC A L'ABOCADOR DE GARRAF.** L'abocador de Garraf ofereix una superfície lliure d'entre 50 i 60 hectàrees. Atesa la precarietat de sòls rústecs per a instal·lacions solars, aquesta pot ser una actuació exemplar. No haurien de ser excusa les dificultats tècniques ja que existeixen tecnologies per fonamentar i implantar aquestes instal·lacions.
10. **INFORMACIÓ I FORMACIÓ.** Cal acompanyar totes les accions anteriors d'una campanya d'informació a la població (a través d'escoles, la premsa, associacions, patronals, sindicats) sobre la crisi energètica i climàtica actual i les motivacions de fons de les accions de transició energètica. També s'hauria d'obrir els centres de formació professional de la comarca als currículums per formar els tècnics que les accions de transició energètica demandaran.